

GEIR WOXHOLTH

Selskapsrett

i et nøtteskall

4. UTGAVE

GYLDENDAL

**SELSKAPSRETT
I ET NØTTESKALL**

GEIR WOXHOLTH

SELSKAPSRETT

I ET NØTTESKALL

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2021

4. utgave, 1. opplag 2021

ISBN 978-82-05-52971-7

Omslagsdesign: Kristin Berg Johnsen

Sats: Type-it AS, Trondheim 2021

Brødtekst: Minion 10,5/15

Papir: 90 g Amber Graphic

Trykk: Opolgraf, Polen 2021

Alle henvendelser om boken kan rettes til

Gyldendal Akademisk

Postboks 6730 St. Olavs plass

0130 Oslo

www.gyldendal.no/akademisk

akademisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning og kan straffes med bøter eller fengsel.

Alle Gyldendals bøker er produsert i miljøsertifiserte trykkerier.

Se www.gyldendal.no/miljo

Forord

Boken gir en elementærfremstilling av selskapsretten. Den er primært skrevet for juridiske studenter. Formålet er dels å gi dem en innføring i faget før de gir seg i kast med de mer detaljerte pensumfremstillingene og dels å gi dem en mulighet for en enkel repetisjon med henblikk på eksamen. Boken kan naturligvis også tjene som en enkel innføring i selskapsretten for andre enn jusstudenter. Den dekker ikke læringskravene ved masterstudiet ved Universitetet i Oslo. Det er enkelte emner under læringskravene som overhodet ikke er behandlet, og de fleste av emnene under læringskravene er ikke behandlet med samme intensjonsdybde som i læreboken. Denne utgaven er den tredje, oppdatert med rettspraksis og lovendringer pr februar 2021.

Oslo, februar 2021

Geir Woxholth

Innhold

DEL I GRUNNLEGGENDE SELSKAPSRETT	15
1.0 Selskapsretten og selskapsformene	15
1.1 Selskapsretten: Rettslig plassering	15
1.2 Selskapsrettens betydning	16
1.3 Selskapsrettslig avtalefrihet?	17
1.4 Selskapsbegrepet	17
1.5 Selskapsdeltakere. Selskapsandeler	19
1.6 Valg av selskapsform	20
1.7 Selskapsformene	21
1.71 Personsselskap og kapitalsselskap	21
1.72 Ansvarlig selskap	22
1.73 Aksjeselskap	26
1.74 Allmennaksjeselskap	28
1.75 Kommandittselskap	30
1.76 Enkeltpersonforetak	31
1.8 Andre organisasjonsformer	32
1.81 Det tingsrettslige sameiet	32
1.82 Stiftelse	33
1.83 Forening	35
1.84 Samvirkeforetak	35

8 INNHOLD

2.0	Selskapets stiftelse. Foretaksregistrering	37
3.0	Grunnleggende aksjeselskapsrett	41
3.1	Aksjekapital og aksjeinnskudd	41
3.2	Aksjebevis, aksjeeierbok, aksjeeierregister	42
3.3	Aksjeeier, aksjeeierrettigheter	43
3.4	Aksjen som formuerettighet	45
3.5	Aksjeeierrettighetene ved aksjeovergang	49
4.0	Grunnleggende om ansvarlige selskapers rettsforhold	52
5.0	Enkelte prinsipper i aksjeselskapsretten	55
5.1	Prinsippet om den indirekte heftelse	55
5.2	Prinsippet om den begrensede heftelse	55
5.3	Prinsippet om bunden egenkapital	56
5.4	Prinsippet om aksjeeierdemokrati	60
5.5	Prinsippet om minoritetsvern	61
5.6	Prinsippet om likhet	62
5.7	Prinsippet om forbud mot myndighetsmisbruk	62
5.8	Prinsippet om offentlighet	63
5.9	Prinsippet om lojalitet	63
6.0	Enkelte prinsipper for ansvarlige selskaper	65
6.1	Innledning: Prinsippene om innskuddsfrihet og ubegrenset ansvar	65
6.2	Prinsippet om enstemmighet	65
6.3	Prinsippet om lojalitet	66
7.0	Rettsgrunnlag: Lov, vedtekter, selskapsavtale, aksjeeieravtaler	67
7.1	Lovgivningen	67
7.2	Vedtekter/selskapsavtale	68
7.21	Innledning	68
7.22	Vedtektene	68
7.23	Selskapsavtalen	70
7.24	Særlig om selskapsformålet	71

7.3	Aksjeeieravtaler	72
8.0	Selskapet som juridisk person	73
9.0	Avtaler mellom selskap og aksjeeier eller medlem av selskapets ledelse mv	75
DEL II EIERNES ANSVARFORHOLD OG INNSKUDDSPLIKT ...		78
1.0	Innledning	78
2.0	Aksjeselskap/allmennaksjeselskap	79
2.1	Upersonlig, indirekte og begrenset ansvar	79
2.2	Formelt kapitalkrav. Krav til forsvarlig egenkapital og likviditet. Reglene om innbetaling av aksjekapital	80
2.3	Identifikasjon og ansvarsgjennombrudd	85
3.0	Ansvarlig selskap	88
3.1	Personlig, direkte og ubegrenset ansvar	88
3.2	Regress	91
DEL III FINANSIERING AV SELSKAPETS VIRKSOMHET		94
1.0	Innledning: Egenfinansiering og fremmedfinansiering	94
2.0	Egenfinansiering	95
3.0	Fremmedfinansiering	96
4.0	Egenkapital og fremmedkapital	97
5.0	Selskapets «frie» egenkapital	100
6.0	Kapitalnedsettelse	102
7.0	Kapitalforhøyelse	103
7.1	Innledning	103
7.2	Fondsemisjon	103
7.3	Emisjon mot nyttegning og innskuddsplikt	104

DEL IV ORGANISASJON OG MYNDIGHET. REPRESENTASJON

UTAD	106
1.0 Innledning	106
2.0 Organiseringen av aksjeselskaper/allmennaksjeselskaper	107
2.1 Generalforsamlingen	107
2.11 Generalforsamlingen som øverste organ .	107
2.12 Ekstraordinær generalforsamling	109
2.13 Tidspunkt og innkalling	110
2.14 Lik stemmerett – én aksje gir én stemme. Stemmerettsbegrensninger	110
2.15 Flertallskrav. Beslutningsdyktighet	112
2.16 Møteregele	113
2.2 Selskapets ledelse: styret, daglig leder og bedriftsforsamling	114
2.21 Selskapets ledelse	114
2.22 Styret	114
2.23 Daglig leder	122
2.24 Bedriftsforsamlingen	123
2.3 Revisor	124
3.0 Organisering av ansvarlige selskaper	126
3.1 Selskapsmøtet	126
3.11 Obligatorisk organ	126
3.12 Sammensetning	126
3.13 Selskapsmøtets kompetanse	127
3.14 Saksbehandling	127
3.2 Den enkelte deltaker	129
3.3 Styret	130
3.31 Fakultativt organ	130
3.32 Sammensetning	130
3.33 Saklig myndighet	131
3.34 Saksbehandling	132

3.4	Daglig leder	133
3.5	Revisor	134
4.0	Representasjon utad	134
4.1	Grunnleggende om organkompetanse	134
4.2	Sondringen mellom rett og legitimasjon i selskapsretten	135
4.3	Aksje- og allmennaksjeselskap	137
4.4	Ansvarlig selskap	141
DEL V DELTAKERNES RETT TIL SELSKAPSFORMUEN		143
1.0	Innledning	143
2.0	Utdelinger fra aksje- og allmennaksjeselskaper	144
2.1	Hovedprinsipp. Lovgrunn. Begrepsbruk: Bunden og fri egenkapital	144
2.2	Utdelingsbegrepet	149
2.3	Utbyttereglene	151
2.4	Sanksjoner ved ulovlige utdelinger mv	155
3.0	Utdelinger fra ansvarlige selskaper	156
DEL VI SALG AV SELSKAPSANDEL. UTLØSNING ETTER		
OPPSIGELSE		161
1.0	Innledning	161
2.0	Aksje- og allmennaksjeselskap	162
2.1	Aksjenes omsettelighet	162
2.2	Nærmere om samtykkekrav og samtykkenektelse	164
2.3	Vedtøksfestede personklausuler	170
2.4	Forkjøpsrett	171
3.0	Ansvarlig selskap	172
3.1	Omsettelighet	172
3.2	Overdragerens og erververens rettsstilling som følge av overdragelsen	173

3.3	Uttreden	174
DEL VII MISLIGHOLD MV. UGYLDIGHET. SANKSJONER		176
1.0	Innledning	176
2.0	Mislighold mv	176
2.1	Misligholdsreglenes virkeområde	176
2.2	Særlig om mislighold mv og anvendelse av sanksjoner ved overdragelse av selskapsandel ..	177
2.3	Sanksjonsbruken ved andre misligholdsspørsmål mv	178
2.31	Utelukkelse. Utløsning. Innløsning	178
2.32	Oppløsning	183
2.33	Hevning	185
2.4	Ugyldighet	186
2.5	Erstatningsansvar	187
2.51	Problemstilling	187
2.52	Krav mot selskapet	187
2.53	Krav fra selskapet. Ansvarsgrunnlaget. Selskapets tap	188
2.54	Ansvarsgrunnlaget: Krav fra andre enn selskapet	192
DEL VIII PANTSETTELSE OG KONKURS		196
1.0	Pantsettelse av selskapsandeler	196
1.1	Pantsettelse av aksjer	196
1.2	Pantsettelse av en andel i ansvarlige selskaper ..	197
2.0	Konkurs i selskapsforhold	198

DEL IX OPPLØSNING OG AVVIKLING (LIKVIDASJON)	203
1.0 Oversikt	203
2.0 Oppløsning etter beslutning fra deltakerne	204
3.0 Oppløsning etter krav fra en deltaker	205
4.0 Avvikling (likvidasjon)	206
DOMSREGISTER	208
STIKKORD	210

